

משק ליכרון באזרחות - הכינה: אינני כהן

לכויות אדם/ לכויות טבעיות

משק ליכרון - מושג והאזרה

הוראות המשק:

1. מפלגת את כל הכרטיסים הפוכים על השולחן בשתי קבוצות נפרדות. כרטיסיות ההאזרה אהוד (צבע צהוב) וכרטיסיות המושגים (צבע אדום) אהוד.
2. כל ילד בתורו חושף כרטיס מושג וכרטיס האזרה, כק, שכל הילדים רואים אותם.
3. אם כרטיס המושג מתאים לכרטיס ההאזרה הוא לוכה בהט. אם לא, הוא מחזיר אותם, כשהם הפוכים לשולחן, ומניח אותם באותם מקומות שבהם הם היו.
4. המנצח - הילד שאוסף את מספר הכרטיסים האדום ביותר.

הזכות להליך הוגן	חופש דת	חופש הביטוי
הזכות לכבוד	הזכות לשם טוב	חופש התנועה
הזכות לחופש העיסוק	הזכות לקניין	הזכות לפרטיות
הזכות לשיוויון	הזכות לחיים ובטחון	חופש המחשבה והמצפון

❖ לכל אדם זכות להחזיק בכל דעה/ מחשבה בכל נושא לפי בחירתו ❖ לכל אדם זכות לפעול בהתאם למצפונו / לפעול על פי נטיות ליבו והערכים בהם הוא מאמין	זכותו של כל אדם שאף אחד לא יפרסם אודותיו מידע שיקרי שלילי	לכל אדם זכות לבטא את עמדותיו/ דעותיו/ מחשבותיו /אמונותיו בכל דרך (לבוש, פולחן, תקשורת, אמנות, בדיבור, בכתב וכו') ובפומבי/ בגלוי
❖ זכותו של כל אדם באשר הוא אדם לקבל יחס שווה בפני החוק ללא הבדל דת גזע לאום מין שפה מוצא, מראה חיצוני, מוגבלות מסוימת והשקפת עולם. ❖ אין להפלות אדם בשל זהותו, שיוכו סממן חיצוני או מגבלה כלשהי	❖ זכותו של כל אדם שאף אחד לא יפגע בחייו ובגופו . ❖ חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה בחייהם ובגופם בידי אחרים.	זכותו של כל אדם שאף אחד לא יחשוף / יחדור לחייו, לגופו, לחפציו ללא הסכמתו
❖ לכל אדם הזכות להחזיק ברכוש/ בדבר שיש לו ערך כלכלי ולעשות בו כרצונו ללא התערבותם של אחרים. ❖ אין לפגוע בקניינו של אדם ❖ יש קנין חומרי וקנין רוחני.	זכותו של כל אדם שלא להיות נתון ליחס משפיל/ ליחס מזלזל/ ליחס מבזה/ ליחס פוגעני	לכל אדם זכות לעבוד בכל עבודה/ מקצוע / משלח יד (כפוף להכשרה נדרשת/ רישוי)
❖ אדם חף מפשע עד שלא הוכחה אשמתו/ אדם זכאי כל עוד לא הורשע בדין ❖ כל אדם זכאי למשפט הוגן ופומבי – ייצוג ע"י עו"ד, שופטים בלתי תלויים, ענישה בהתאם לחוק בלבד, זכאי לדעת במה הוא נאשם ולראות את הראיות נגדו, זכאי לערער לערכאה גבוהה יותר	לכל אדם הזכות להחזיק בכל אמונה, להשתייך לכל קבוצה דתית, לקיים כל טקס, מנהג, או פולחן	זכותו של כל אדם לנוע בחופשיות ממקום למקום.

משחק ליכרון - מושג ואירוע

הוראות המשחק:

1. מפזרים את כל הכרטיסים הפוכים על השולחן
בשתי קבוצות נפרדות. כרטיסיות האירוע לחוד
וכרטיסיות המושגים לחוד.

2. כל ילד בתורו חושף כרטיס מושג וכרטיס
אירוע כך שכל הילדים רואים אותם, אם
כרטיס המושג מתאים לכרטיס האירוע הוא
לוכה בהט. אם לא, הוא מחזיר אותם הפוכים
למקום.

3. המנצח - הילד שאוסף את מספר הכרטיסים
הגדול ביותר.

פרטיות	כבוד
חופש העיסוק	הזכות לשם טוב
חופש דת	קניין
חיים וביטחון	חופש המחשבה והמצפון
חופש הביטוי	שוויון
הליך (משפטי) הוגן	חופש התנועה

אדם צמחוני, מבטא את הזכות ל _____	שרית החלה לעבוד בחברת שמירה בשם הזכות ל _____
בעיתון ציירו קריקטורה על נשיא המדינה, מבטא את הזכות ל _____	העובד טוען שהמעסיק שלו השפיל ביזה והעליב אותו. הזכות שנפגעה היא _____
עדים ביקשו שאף אדם לא יהיה נוכח בזמן שהם מעידים, הזכות שנפגעת היא הזכות ל _____	אסרו על עוברי האורח להיכנס לשכונת נווה דקלים בגלל התראה על מכונית תופת. הזכות שנפגעת היא הזכות ל _____
חיל האוויר לא מוכן שנשים ילמדו טייס, אלא רק בנים, הזכות שנפגעת היא הזכות ל _____	משרד החינוך אסר על התלמידים לקנות ולהביא לבית הספר " מזון מהיר ", מכוון שאיננו בריא וגורם לכולסטרול רע בגוף. בשם הזכות ל _____

אסרו על התלמידים לקרוא את תפילת הדרך בדרכם לטיול השנתי, הזכות שנפגעת היא הזכות ל _____	העיתון פרסם אודות ראש העיר מידע שיקרי שלילי הזכות שנפגעה היא _____
בכניסה לבית המשפט, השומר דרש לערוך חיפוש בתיקים של האנשים שנכנסו למבנה. הזכות שנפגעה היא הזכות ל _____	העובד לקח מהאופה ללא רשותו את המתכון לעוגה. הזכות שנפגעה היא הזכות ל _____

צקרוןות הדמוקרטיה

הוראות הכנת המשחק:

לפניכם שני דפים המחולקים לשישה חלקים, יש להדביק את הדפים האחד על גבי השני ולגזור על הקוויים כך שבסופו של דבר יתקבלו 6 קלפים הכתובים בשני צידי הדף.

משחק "מהתחלה ועד הסוף" – מועד והדברה

במשחק ישנם 6 קלפים, כאשר בצד אחד של הקלף ישנו טעם של ציקרון ובצד השני של הקלף ישנה הדברה של ציקרון מסוים.

מספר השחקנים: שחקן אחד.

מטרת המשחק: לזהות את ההדברה המתאימה למועד ולהאיץ למייליה "סוף"

הוראות המשחק:

- א. הקלפים מונחים על גבי השולחן כאשר אנו רואים את הקלפים עם המילה "התחל" וכאשר הקלפים עם שמות צקרונות הדמוקרטיה.
- ב. על השחקן להריט את קלף "התחל" ולהפוק אותו, על השחקן לקרוא את ההדברה הכתובה על הקלף שהפוק ולזהות את הציקרון.
- ג. על השחקן להפוק את הקלף שבידו על מנת לקרוא את ההדברה הבאה ולזהות אם אותה מבין כל שאר הקלפים המונחים על השולחן.
- ד. כך יש לחזור על מה שנעשה בשלב ג, עד אשר התלמיד מניח למייליה "סוף".

הצרה: במידה והשחקן לא הניח למילה "סוף" בסיום המשחק אזי הוא
טעה בהכדרה של הציקרון באחד השלבים וצליף לחזור ולשחק את
המשחק מהתחלה.

התחל

צקרון שטון
הצט

צקרון שטון
החוק

צקרון הכרעת
הרוב

צקרון
הפאורליזם

צקרון האבא
השטון

האזרחים הם הריבון, אבל את הריבונות הם מצהירים מרצונם החופשי לנציגיהם
לתקופת זמן מוגדרת ומוגבלת.

ההחלטות המדיניות אינן מתקבלות ישירות על ידי העם, אלא על ידי גופים (כנסת,
משלה) אשר נבחרו על ידו. אם נציגים העם חורגים מן הסמכות שניתנה להם,
רשאי העם להחליטם. באמצעות בחירות במועד שנקבע.

חברי הכנסת מייצגים את מאוון דעות האזרחים שבחרו בהם, כלאמר לזוהי דמוקרטיה
עקיפה וייצוגית. במדינות מסוימות יש משאל עם ולזוהי דמוקרטיה ישירה.

מצרכת של כללים / תקנים / צווים / הוראות נהלים

חובת הציות לחוק חלה על כולם / האזרחים ורשויות השלטון כגופים לחוק /
קיימת מצרכת חוקים אחת שכולם חייבים לציית לה.

החוק נחקק ע"י הרשות המחוקקת בתהליך קבוע בחוק / בהליך דמוקרטי

ככל צניין השנוי במחלוקת, ההחלטות המדינה מתקבלות על פי רצון הרוב -
באמצעות הצבעה, הרוב קובע וזה מסקף את הרצון של רוב האוכלוסייה. ולזאת בכדי
שכל בני האדם יוכלו לחיות יחדיו למרות המחלוקות והשוני .

המיצוט חייב לקבל את הכרעת הרוב, מותר לו לבקרה ולנסות לשנותה באמצעים
חוקיים, אך אסור שההחלטות של הרוב יפגעו בזכויות המיצוטים.

הכרה כריבוי קבוצות וריבוי דעות.

- הכרה בזכות הקיום של דעות והשקפות/רצונות שונים בחברה.

- הכרה בזכותן לבטא את עצמם (להשמיץ את דעותיהם) ולהתארגן במסגרות

שונות כדי לממש את זכויותיהם ולהשיג את האינטרסים האישיים שלהם.

- מתן לגיטימציה (תוקף חוקי, זכות) לכל הקבוצה לפעול ולשמור את מה

שמיחד אותה

פיקוח וביקורת על השלטון באמצעות:

מוסדות פורמאליים: בתי משפט, כנסת, מבקר המדינה.

מנגנונים בלתי פורמאליים: אומנות, תקשורת, דעת קהל (=הפגנות,

מכתב, מחאה).

צריק להגמיף את כוחו של השלטון המרכזי בידו צומחה רבה, אותה הוא צפוי לנצל

לרעה על ידי פגיעה באזרחים בזכויות אדם וקבוצות מיעוט.

הצומחה באה לידי ביטוי בשליטה על משאבים כלכליים, שליטה על מקורות מידע

ושליטה על מנגנוני אכיפה. מטרת ציקרון לה למנוע צריכות ושירותיות השלטון

ולתכן על הדמוקרטיה וזרכיה.

סוף

משחק "מההתחלה ועד הסוף" – מושג ואירוע

המשחק יסוג שיטה קלפית כאשר בצד אחד של הקלף יסנו עט של ציקרון ובצד השני של הקלף יסנו אירוע המדגים את הציקרון.

מספר השחקנים: שחקן אחד.

מטרת המשחק: לזהות את ההצדקה המתאימה לאירוע ולהגיש למילה:
"סוף"

הוראות המשחק:

- א. הקלפים מונחים על גבי השולחן כאשר אנו רואים את הקלפים עט המילה "התחל" וכל שאר הקלפים עט שמות ציקרונות הדמוקרטיה.
- ב. על השחקן להריט את קלף "התחל" ולהפוק אותו, על השחקן לקרוא את האירוע הכתוב על הקלף שהפך ולזהות את הציקרון.
- ג. על השחקן להפוק את הקלף שבידו על מנת לקרוא את האירוע הבא ולזהות עט אותו מבין כל שאר הקלפים המונחים על השולחן.
- ד. כק יש לחזור על מה שנעשה בשלב ג, עד אשר התלמיד מביע למילה "סוף".

הצרה: במידה והשחקן לא הגיש למילה "סוף" בסיוט המשחק אזני הוא טעה באחד השלבים וצלו לחזור ולשחק את המשחק מההתחלה.

התחל

צקרון שפון
הצמ

התחל

צקרון שטון
הצט

צקרון שטון
החוק

עקרונ הכרעת
הרוב

עקרונ
הפאורציזם

עקרונ האבא
השטון

הארצות הברית נשיא המדינה ממנה את השופטים בבית המשפט העליון.
לאחרונה התעורר דיון ציבורי בשאלה אם לשנות את שיטת המינוי.
התומכים בשיטה זו טענו שהנשיא נבחר על ידי ציבור האזרחים, וכאשר הוא
ממנה בעלי תפקידים הוא מבטא את הצמדה של הבוחרים העניין.
הציקרון הדמוקרטי שעליו מתבססת הטענה של התומכים בשיטה הקיימת
הוא: _____

מדינת ישראל מחייבת את יצרני הסיגריות להצמיד תווית אזהרה לאנזרים
שהם משוקים, יצרני סיגריות שלא יפעלו על פי הכללים המחייבים ייצור,
ויוטלו עליהם קנסות כבדים.
הציקרון הדמוקרטי שיצרני הסיגריות מחויבים לפעול על פיו הוא: _____

בסודן היה סכסוך ממושך בין תושבי צפון המדינה לתושבי דרום המדינה. כדי
לסיום את הסכסוך הוחלט לערוך הצבעה שבה יחליטו תושבי הדרום אם הם
רוצים להיפרד מהצפון, ולהקים מדינה משלהם, התקיימה הצבעה ובה
הצביעו כתשעים אחוז מהמתתפים בעד הפירוד.
הציקרון הדמוקרטי שהתממש בתהליך שהתרחש בסודן הוא: _____

באחת המדינות פרסמה רשות הדואר חוברת הנחיות בנושא הנפקת בולים חדשים. בחוברת נאמר כי רצוי שהאיורים על גבי הבולים החדשים יהיו מאוונים ויתבססו על נושאים המייחדים קבוצות שונות באוכלוסייה. הציקרון הדמוקרטי שבאה לידי ביטוי בהנחיות של רשות הדואר הוא: _____

ציתון מקומי מסוים החליט להיאבק בתופעה של שוטרים הצוברים עברות תנועה שאינן קשורות למילוי תפקידם. לשם כך, פרסם הציתון במשך כמה שבועות תמונות של מכוניות מסתרה שצברו עברות תנועה, הדבר מותר בכדי שהאזרחים יוכלו לבקר בעילות לו. הציקרון הדמוקרטי שביקש הציתון לממש הוא: _____

סוף